

שבוע התפוצות

הוקרה למחנכים

ראייה ללב - בין השְׂרָאָה למעשה

הקדמה

היחידה שלפנינו עוסקת בפעלנות של המורה כיוצרת משמעות במרחב החינוכי. בעולם שבו שגרת ההוראה לעיתים יכולה להיות מעייפת ואף מרוקנת, אנו נוטים לעיתים להרגיש "מופעלים" על ידי המערכת, העומס והרעש. הסדנה מציעה זווית ראייה חדשה, לפיה הפעלנות היא ה"הגה" שנמצא בידינו – היכולת לבחור את המבט, את השפה ואת התגובה שלנו בתוך הסיטואציה. היחידה מקדמת שיח על המעבר מהישרדות לבחירה, תוך התנסות במיפוי אנרגטי אישי, ניתוח טקסטואלי של רגעי "הארה" חינוכיים ופעולה אקטיבית של הוקרת עמיתים. דרך דמותה של זלדה והמפגש שלה עם עמוס עוז הילד, נגלה כיצד פעולה פעלנית קטנה – שינוי שם, הנמכת קול או מבט ללב – יכולה להטעין את המורה ואת התלמיד גם יחד באור של משמעות.

מטרות היחידה:

- המשגת פעלנות (Agency)
- זיהוי גורמים "מרוקנים" ו"מטעינים" בשגרת ההוראה ורכישת כלים להפיכת רגעים שוחקים לרגעי משמעות.
- למידה מדמותה של המשוררת והמחנכת זלדה על היכולת להאיר תלמידים דרך מתן פרשנות חדשה למציאות.
- חיזוק האקלים הצוותי - תרגול פעלנות בתוך חדר המורים דרך הוקרה הדדית והשפעה חיובית על הסביבה המקצועית.

עזרים:

- מד הטעינה (נספח 1) - להדפסה ולגזירה
- [הסיפור על המורה זלדה](#)
- [סיפור של הרב אליהו פרדס](#)
- מורה שטוף אור (נספח 2) - להדפסה ולגזירה

1. "מד הטעינה"

כל מורה מקבלת דף עם איורים של סוללה ריקה וסוללה מלאה (נספח 1).

עליה לכתוב לצד הסוללה הריקה רגע אחד מהשבוע האחרון שבו הרגישה שהסוללה שלה מתרוקנת (שחיקה, עייפות), ועל יד הסוללה המלאה רגע אחד שבו הרגישה שהסוללה שלה נטענת (השראה, סיפוק).

1. שיתוף בזוגות

התחלקו לזוגות ושתפו את הסיפור שמאחורי הסוללה שהתרוקנה ומאחורי הסוללה שהתמלאה.

סיכום ביניים

"כולנו מרגישים שההוראה לפעמים 'מרוקנת' אותנו. פעלנות (Agency) היא היכולת שלנו לפעול.

פיתוח הפעלנות (Agency) הוא המעבר ממצב פאסיבי לאקטיבי. זה המעבר מהרגשה ש'דברים קורים לי' - אני חייבת להספיק חומר, לטפל בבעיות משמעת. למצב שבו אני בוחרת איך לפעול בתוך הסיטואציה.

ניתן לעשות זאת על ידי:

- מתן פרשנות חדשה - במקום לראות בהפרעה גורם מעכב שצריך לתקנו, הפעלנות מאפשרת לנו לראות בה הזדמנות לדיאלוג.
- חיבור למקור הכוח - הטעינה האנרגטית של מורה מגיעה מהתחושה שהוא משפיע, שיש לו משמעות.
- שינוי המבט - רגע מרוקן הוא לרוב רגע שבו אנחנו מתמקדים ב"רעש" (ביורוקרטיה, בעיות משמעת, עומס). פעלנות היא הבחירה המודעת להסיט את המבט מ"הרעש" אל המהות ואל התכלית.

- חזרו לדף עם הסוללות. התייחסו לרגע ה"מרוקן" שכתבתם קודם.
- שוחחו בזוגות - איך פעולה קטנה של בחירה (פעלנות) הייתה יכולה לשנות את הרגע המרוקן?

1. במליאה "רגע של הארה"

הצגת דמותה של המשוררת זלדה כ"מחנכת יהודייה": זלדה לא הייתה רק משוררת, היא הייתה מורה בבית ספר יסודי בירושלים, דמות ששילבה פשטות עמוקה עם ראייה רוחנית נדירה. הצגת הרקע לטקסט מתוך "סיפור על אהבה וחושך" – עמוס עוז הילד, תלמידה של זלדה בבית הספר "תחכמוני". [קריאת הקטע](#) על מורה זלדה בקישור - [מורה זלדה](#) דיון במליאה:

• **זיהוי:** נזהה בטקסט מילים המייצגות מצב "מרוקן" (עופרת, רעל, נפילה) ומילים המייצגות מצב "מטעין" (ניצוץ, שטוף-אור).

• **הפעולה הפעלנית:** זלדה מדברת "כך בשקט". זו בחירה פעלנית מודעת – היא לא צועקת כדי שישמעו, היא יוצרת תנאים שבהם התלמידים בוחרים לרכון לפנים. **כיצד** אתם מפעילים פעלנות בכיתה?

• **השפעה על הסביבה:** עמוס עוז כותב שהם חששו לאבד מילה. הפעלנות של זלדה הפכה את הכיתה ממקום משעמם למקום "מושך לב". **איפה** אתם מרגישים שבפעלנות שלכם אתם מחוללים את השינוי?

1. "המורשת שנשארת"

הציגו את הסיפור של הרב אליהו פרדס [בקישור](#).

דיון במליאה:

- מהם הערכים או המיומנויות שהם ה"אל"ף-בי"ת" של בית הספר שלנו? שהייתם רוצים שיהיו מושרשים בתלמידים גם בעוד 30 שנה?
- איך הידיעה שאנחנו בונים "אל"ף ובי"ת" לחיים שלמים משפיעה על 'מד הטעינה' שלנו ביום יום? האם זה מטעין אותנו או מוסיף משקל של אחריות?
- הרב פרדס נוסע מרחק רב כדי לשמור על קשר עם מורו. איך הקשר בין "רב ראשי" לבין "מלמד תינוקות" דומה לקשר שאנחנו מנסים לבנות השבוע עם יהדות התפוצות?

סיכום ביניים

מורשת המחנכת אינה טמונה בחומר הלימודי, אלא בתשתית הערכית ובזיקה שהיא יוצרת אצל התלמיד. הפעלנות (Agency) המקצועית שלנו פועלת בשני ערוצים משלימים:

- ערוץ התשתית (רבי יחיא): הקניית ערכי ה"אל"ף-בי"ת" - אותן מיומנויות ויסודות יציבים שאינם משתנים עם הזמן. זיהוי היסודות הללו הוא שנוצק משמעות ב"מד הטעינה" שלנו ומעניק לתלמיד עוגן לחיים.
- ערוץ החוויה (זלדה): יצירת השראה ומשמעות דרך נוכחות ודיאלוג קשוב, המאפשרים לתלמיד לגלות את קולו האישי בתוך המערכת.

5. "מורה שטוף אור"

כל מורה מקבלת גלויה (נספח 2) שעוברת בין חברות הצוות. כל מורה כותבת מילים מאירות לבעל הגלויה תוך התייחסות לדרך החינוכית שלה דרך שני ערוצי הפעלנות שפגשנו: אור של השראה ואור של יסודות.

סיכום

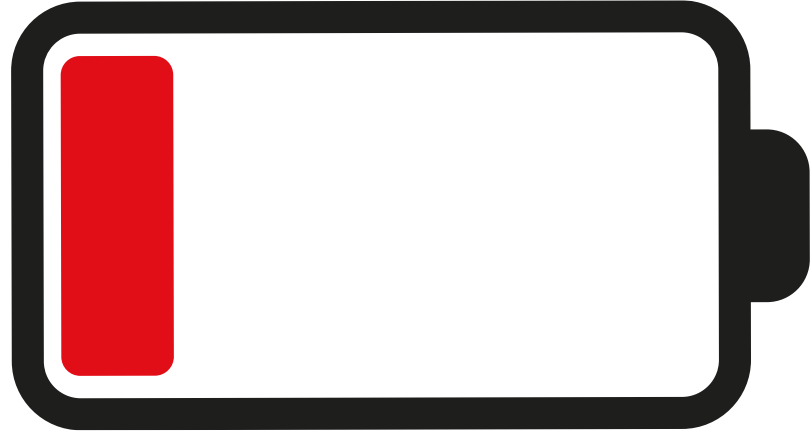
כשבחרים להאיר את מי שלידינו, זה משפיע על הסביבה והופך אותה למקום מטעין יותר עבור כולנו. כשאנחנו מאירים זה את זה, אנחנו מטעינים את עצמנו ואת הסביבה בכוח להמשיך ולבנות את הדור הבא.

פעלנות היא לא 'עוד משימה', היא המשקפיים שדרכם אנחנו מסתכלים על היום שלנו. פעלנות היא לקיחת אחריות על המרחב - "לקחת את ההגה לידיים" ולהבין שהאור שלנו נובע מהשילוב שבין הכלים והיסודות שאנו מניחים לבין ההשראה והזיקה שאנו יוצרים.

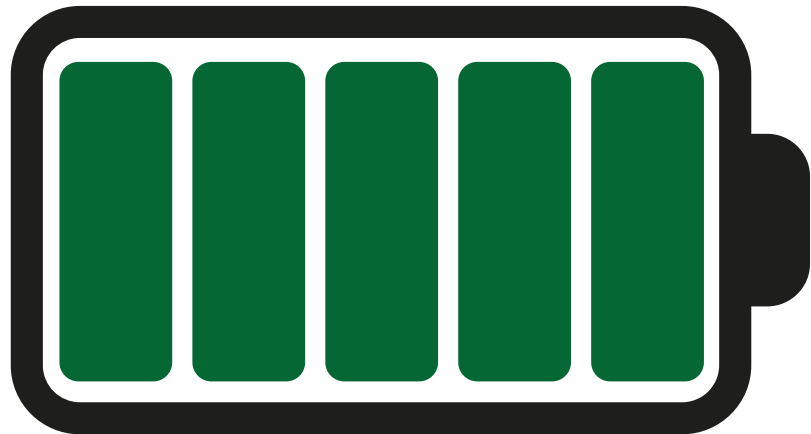
סוללה ריקה וסוללה

טעונה

רגע שבו הסוללה שלי התרוקנה

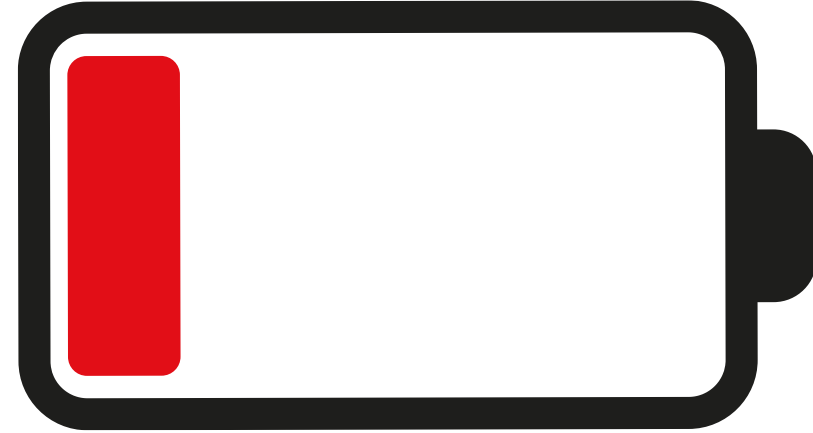
רגע שבו הסוללה שלי התמלאה

סוללה ריקה וסוללה

טעונה

רגע שבו הסוללה שלי התרוקנה

רגע שבו הסוללה שלי התמלאה

